

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 24 (9706) 1975 чылдың январь 29, среда 1975 чылда үндүсеттинген Өртээ 2 көп.

БҮРҮН ЧҮҮЛДҮГҮНҮҮШКҮН

СЭКП ТК-ның декабрь (1974 чыма) пленумунуң база партияның Тыва обкомунуң IV пленумунуң түңнелдериниң болгаш районнарның партия организацияларының сорулгаларының дугайына бо хүшерлер партия райкомнарның пленумнары бедик көдүрүшкүнүң байдал-биле чугаалжып турар.

ЧАДАНА. Дүрн маңа партияның Чоюн-Хемчик райкомунуң пленумунга «СЭКП ТК-ның декабрь» пленумунуң база партия Тыва обкомунуң IV пленумунуң түңнелдериниң болгаш районнарның партия организацияларының сорулгаларының дугайында айттырылган чугаалжып. Аңаа ол талазы-биле плетке кылган СЭКП райкомунуң бирги секретары Н. С. Бойду болгаш санал берген эштер: Ленин аттыг колхозтуң хойжуу С. Ч. Бегин, «Большевист» союзтуң саналчы К. Б. Көрс-Сал, партияның XXII съездин аттыг союздуң директору Т. И. Пичен-оол, Чадана АТБ-ниң начальниги В. П. Иосифов, «Ал-дун» совхозта партокм секретары Ч. А. Ондар болгаш өскерлер-ла СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң шийтчилерин, СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежневтиң аңаа чугаалжып айттырган түңнелдерин болгаш чүүлдерин бүрүн долу чүүлүдүгүңүң, оу ажил-чорудулганың дайынчы программалы болдулар дээрин бир үн-биле айткынар.

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. Беш чылдыг дүртү чыла Барыш-Хемчик болгаш анык хоорай — Ак-Довурактың ишчилеринге күжеңилештириң ажил-иптиң чыла болган. Дүрн маңа эртен СЭКП Барыш-Хемчик райкомунуң пленумунга ол дугайы толгалар сайтарып көргөш, СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң шийтчилерин ажил-чорудулга хажык чокка удуртулга болдулар деп бир үн-биле демдеглезин.

Пленумга илетке кылган партия райкомунуң бирги секретары Ш. П. Куулар болгаш санал берген эштер: «Тыва даг-дүгү» комбинатта партокм секретары Д. М. Саваляный, «Шекээр» совхозта хойжу бригаданың бригадир К. Б. Монгуш, «Ы-ва даг-дүгү тууду» эргелениң начальниги Г. В. Гуниш болгаш өскерлер-ла СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң шийтчилерин ажил-чорудулга хажык чокка удуртулга болдулар деп бир үн-биле демдеглезин.

ЭРЗИН. «СЭКП ТК-ның декабрь» пленумунуң партия обкомунуң IV пленумунуң түңнелдериниң болгаш районнарның партия организацияларының сорулгаларының дугайында илетке кылган партияның Эрзин райкомунуң пленумунга райкомунуң бирги секретары А. Ч. Монгуш кылган. Илетке кылган болгаш санал берген эштер Эрзиниң коммунистери болгаш ажилчы чоннары, бүгү совет уду-биле бир дөмөй СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң шийтчилерин бүрүн долу чүүлүдүгүңүң турарың бир үн-биле демдеглезинер.

СЭКП-ның ленинчи иштиги болгаш даштын политказын, СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң шийтчилерин, аңаа эш Л. И. Брежневтиң чугаалжып айттырган түңнелдерин болгаш чүүлдерин иши-биле деркип, бүрүн-биле чүүлүдүгүңүң, ажил-чорудулга хажык чок удуртулга болууларының дугайың айткан доктаалдарың партия райкомнарның пленумнарына бир үн-биле хулаас алган. Партияга, совет улуска СЭКП ТК-ның Кыргызының харым кылдыр бүгү коммунистер, ажилчы чоннар бүгү-эвилелдин социалистиң чарымына илсекпейл киржил, беш чылдыг доозар чылаңың даалгаларың болгаш социалистиң хүзүлелерин долу чүүлүдүгүңүң болгаш ажилчы чоннары хараманмайың бээр дээринге бижыг бүүрүлди илгерилеп турар.

1975: БЕШ ЧЫЛДЫҢ ДООЗУКУЧУ ЧЫЛЫ

Ч а р ы ж ы в ы с у л а м ч ы л а а л

ХАКАС АВТОНОМНУГ ОБЛАСТЫҢ „СТЕПНОЙ“ СОВХОЗУНУҢ УЛУГ ХОЙЖУЗУ А. А. АТКНИНГЕ

Хундуугу Алексей Александрович!
Хамгыттың мурунда тоску беш чылдыг тодарайкыч дөртү чылаңың чедишкениңер-биле байыр чедирерин чопшээрер көрүр.
Эртен ажил-агый чылаңың бистид каймыска-даа ажил-агый чүүлдерин берген, социалистиң хүзүлелериниң күүседиринге эвезиң ажил-агый чылаңың чедиң айданган болгай.
1974 чылда «чус хойдан-на» 115 хураганың камгалаң, бир хойдан-на 3,8 кг дүк кыргып амыр хүзүлелени турганыңың сактып ор боор Силер. Ынчаарга ол социалистиң хүзүлелени амыр күүседир алыңыңың Силерге дыңдарды өөрүңүңүң. Алексей Александрович, Эртен чылаңың 100 хойдан-на 119 хураганың камгалаң, бир хойдан-на 4 кг дүкү кыргып алдың.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

ТЫВА АССР-НИҢ ТОКА АТТЫГ СОВХОЗУНУҢ ХОЙЖУЗУ, СОЦИАЛИСТИГ КҮШ-АЖЫЛДЫҢ МААДЫРЫ У. А. БАВУН-ООЛГА

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

Хундуугу Уин-оол Андрей!
Чорукан чагааның уугу соңуурга-биле номчааш, тоску беш чылдыг тодарайкыч чылаңыңа чедиң алган уугу чедишкениңер деп дээр чуректиң дээңиңиздиң өзиг байыр чедирерин. Силерниң ол чедишкениңериниң өсиңиң чедишкениңериниң өсиңиң аравыста организастаанымыс чарыш дээр түңнелдерин чедиң алырмыска каш чыл улаңгыр дузалап келдиң. Чедишкениңерге доктаавас, чаа чүүлүдүгүңүң боттарыңың ажилыңга ажилгаар дээр бистид бригаданың хойжулары кызмак ажилдап турар.

ЧАРЫШ УЛАМ ӨӨСКЭЭН

«Көк-Тей» совхозтуң Көк-Тей болгаш ССР-ниң 50 чыла аттыг совхозтуң Кара-Булуң сүт-бараан фермалары 2 чыл улаңгыр аразында чарыштыг ажилдап келген. Чарыштыг фермаларының ажил-иптиңдери карвалт санында ааладыкп барып, ажилчы чүүлдерин ажилгап келгенер.
Тодарайкыч чылда чарыштыг ийн ферманың канчалар ажилдааны түңнөс. Бо улаңда Көк-Тейге кара-булуңчулар аалдап келген.
Чарыштың ажилчын мал ажилдакчылары демдедес, күш-ажымың маргылааны ам-даа уламчыларын шийтчилерин, ам чүгле фермалар аразыңа эвез, ажил-агыйлар аразыңа чарыштын дуржулгаларың кылган.

Кара-Булуң фермазында колгөн төлүлөр Көк-Тей сүт-бараан фермазыга барып, ила илсектерин ажап турарын, оларга чед белектерин, сүт сааладып, бизгаларын азырал турарын соңуургааның.
Маала чешин болбаазырадың бээр талазы-биле ажилды көктөйжериңиң эки организастааны оларның чарыштыг кожалары аажок маргалаш. Мал чешин болбаазырадың шийт ажилының дугайында арга-сүмелериниң совхозтуң тускай эртемниңлер алаччыларыңа соңуургалар Маала хүр-менди каш ажыраңы-биле ажилды «Көк-Тей» совхоз эки организастап, мал чешиниң белектерине чогуур күжүлелериниң улаңгырамында оң сүт-бараан фермазында бөдүүн чедишкениңер чүүлүдүгүңүң болгаш ажилчы чоннары хараманмайың бээр дээринге бижыг бүүрүлди илгерилеп турар.

ажил-иптиңдери база ажил күүседип, ол-ла дараалашка-биле 107,1 болгаш 108,8 хуу болгаш, а дүктүү—112,2 хуу күүсеттинген. Кара-Булуң сүт-бараан фермазы суар илсек бүрүлүктин чылда 2798 кг сүт саап алган, а Көк-Тей фермазы—2021 кг. Ынчаа-даа алаң социалистиң хүзүлелериниң бөрүлүктин көк-тейжирер 179, а ССР-ниң 50 чыла аттыг совхозтуң садалчылары 502 кг сүт чедир албай. Майыштың аныкы болла малдыг хонукта немседе деңизин бедилер талазы-биле алган хүзүлелерин бо ажил-иптиңдериң каймы-даа күүсеттиң. Төрүүр 100 инсек оналштар Көк-Тей фермазы 89, а Кара-Булуң—95 бизалы камгалап алган. Күрүңгө дужаан турары сүттүң үскүр чоруу кара-булуңчуларда бедик—3,9 хуу.
А центнер сүт бүдүрениңе көк-тейжирер 1,9 кара-булуңчулар 0,94 центнериниң чарыдап алган.
Кылдыгыңа бүгү ажилдарың чарыштыг ийн фермаларың талыңың түңнөй көргөш, ССР-ниң 50 чыла аттыг совхозтуң Кара-Булуң сүт-бараан фермазын тилектен деп сана.
К. МААДЫР-ООЛ, ЧУРУКТА: Чарышты түңнөй турган үзеи. М. ХЕНЧЕ-КАРАНЫҢ ФОТОЗУ.

„САЛЮТ-4“: ОРБИТАДА ТЕЛЕСКОПТАР

УЖДУУШКУН БАШКАРАР ТӨП. (СЭТА). Январь 27-де Москваның-биле 13 шак 30 минута чедип турда, орбитада «Салют-4» эртем станицызы черни 510. ооң иштиңде экипаж-биле — 240 катап дээскиңген.
Станицага 15 болгаш 16 дуагар ажил хүнериниң программасын өзүгар Алексей Губарев биле Георгий Греко астрофизика шийчилелдерин кылганнар. Хүн херелиңиң күштелишкенин шийчилээр сорулга-биле янзы-бүрү хевирлиг эртем аппаратуразының: спектрографтың хүн телескопуңуң болгаш дифракциялыг спектрометриниң дузазы-биле дуржулгалар кылган. Телескоптуң дузазы-биле хүнде өскерлишкениңериниң салдарында болур ультрафиолеттиг херелдериниң спектрлерин шийчилеп, демдеглезин. Дифракциялыг спектрометр-биле чалгыларның ол-ла хемчээлиңиң үеинде хүнүң бүгү херелдериниң илперээриниң күжүн хемчээр көргөш.

Шийчил дуржулгаларың кыллары-биле командин станицызы баш удур хүңге улаңгыр чигелеп алган, а бортиңжерер хүн атмосфераның эки көскү өскерлишкениңерин — ооң флоккулдарың болгаш протуберанциларың чуррукка тырттырган.
Космонавтылар инфра-кызыл телескоп—спектрометриниң дузазы-биле галактиканың шоразында болгаш Кассиопея—дээр бөлүк сылдыстар аразының объектилериниң херелдериниң чалгыны шийчилээр.
Станицының системалары чогумчалыг ажилдап турар. Космонавтыларың кадымы болгаш байдалы эки.
«Салют-4» станицада эртем-шиячилелдери чедишкениңер чоруп турар.

Доозукчу чылда ажилга кирер объектилериниң бирээзи Кымылдык мый болбаазырадыр комбинаттың туудун дүрген ажилга кирер сорулга-биле Хову-Асылыңиң туудуңулар—шеверлекчи кыстар наймысалада чедиң кез, январь 7-ден эгел ажилдап турар. 16 кижилиг бригаданы Вера Яковлевна Федорова удуртуп келген.
Бригада баштайгы күш-ажымы үзүүн мый дилер үш кат чектен эгелеп, ам ийн, үш казын шугактуурап, чугайлап, дозулап дооскан.

Доозукчу чылда ажилга кирер объектилериниң бирээзи Кымылдык мый болбаазырадыр комбинаттың туудун дүрген ажилга кирер сорулга-биле Хову-Асылыңиң туудуңулар—шеверлекчи кыстар наймысалада чедиң кез, январь 7-ден эгел ажилдап турар. 16 кижилиг бригаданы Вера Яковлевна Федорова удуртуп келген.
Бригада баштайгы күш-ажымы үзүүн мый дилер үш кат чектен эгелеп, ам ийн, үш казын шугактуурап, чугайлап, дозулап дооскан.

Шеверлекчи кыстар Е. Ястржкова, Н. Нам-Сүрүн, А. Дырыш болгаш К. Мангыр боттарыңа хүдүңгө ажилың эки шымардык кылым, тууду организастааныңа маалаткан. Шеверлекчи чал чылдык баштайгы ай—январьның планын 23-те боттандырган, социалистиң чарыштыг тилекчиз болган.
ЧУРУКТА: бригадир В. Федорова (ортуңда) план күүседирин болгаш чаа сорулгаларың өөрүңге чугаалап берин турар.
А. СОДУНАМНЫҢ ФОТОЗУ.

ИЙИ БРИГАДАНЫҢ ЧАРЫЖЫНЫҢ ТҮҢНЕЛИ

Республикада эки ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чарыштың каш уду бирги чертиңип келген.
Чарыштың нити түңнөли чыл планының болгаш чылдыг социалистиң чарыштың канчалар күүсеттингендеңиз тодарайкыч чылда ажилдыг дээр туудуңу бригадаларың аразында кирип турар «Кызыл тууду» эргеленинде эш С. Санданга болгаш «Тыва даг-дүгү тууду» эргеленинде эш Н. Данзырыңа удурткан бригадалар тоску беш чылдыг эгиндеңиз бээр боттарыңың аразыңа социалистиң чарыштыг ажилдап көлгөн.
Бо бригадалар чыл доостурга-ла чарыштыг негелдерин айткан керээни чаргаш, оң күүселдеңиз ай, квартал азы-биле түңнөй үндүрүп турар.
Чылдыг баштайгы айларында ак-довураңчыларың көргүзүлгөңүң нитизи-биле эртен боор, чары

АЖЫК ШӨЛДҮН, АРТТЫҢ, СЫННЫҢ КИЖИЛЕРИ

1969 чылдын күзү. Ычан «Малчы» колхозун баштаар чери Сортай-оол Монгушка кодан чыгыны хулаады берген. Бичеленден-не мал аразыга өскөн болган Сортай-оол Монгуш колхоз баштаар черини ол даалгазынан айтып, өз-бөдөп чыдак-сыдак каппай, харын күзелин-биле түлө угуп-дип билбес, хоочун тывалары-биле алырга, эр бөөр дөргүндө туттууга-ла «сат кырыга өскөн» кижилер маалым шырлар дийри. Ол чөргө шыл.

Ычанга С. Монгуш кодан чыгыны хулаа алган дораан, оонашкан ажылыче сундурун кирипке. Монгуш-Тайганын калың-ширин агаар-бойдууна, чылдын дөрт ээлчонте дүүштүр олар-белчирлерин таарыштырган.

Чайы. Монгуш-Тайганын чер кыры чүүл-бүрү чектер-биле шытына бергенде, чылгызын ол Мугур хемин бажы-мырнай-ла ат-сурагына Монгуш-Тайганын адеген, Дөр-Хал, Кара-Ажым, Кара-Белдер ол ычан олардын семиртир.

Күзү. Кижан - Монгуш-Тайганын оят-сигени оупу бича бергенде, ол чылгызын Хиндикти-Хөлдүн ооргалында чум, терен оштут смирнага апар. Чум, терен ошт-сиген-биле кады мында бар оналга чүүл болза, ук черин ошу күскү-лүктөп, даалгадан чукута-лук черин үнөр. Ол чылгы маалым улам күш-шылаа кири, семирингенге дыка таарымчалыт.

ШЫНГА ЧАГААЛАР

1969 чылдын күзү. Ычан «Малчы» колхозун баштаар чери Сортай-оол Монгушка кодан чыгыны хулаады берген. Бичеленден-не мал аразыга өскөн болган Сортай-оол Монгуш колхоз баштаар черини ол даалгазынан айтып, өз-бөдөп чыдак-сыдак каппай, харын күзелин-биле түлө угуп-дип билбес, хоочун тывалары-биле алырга, эр бөөр дөргүндө туттууга-ла «сат кырыга өскөн» кижилер маалым шырлар дийри. Ол чөргө шыл.

Ычанга С. Монгуш кодан чыгыны хулаа алган дораан, оонашкан ажылыче сундурун кирипке. Монгуш-Тайганын калың-ширин агаар-бойдууна, чылдын дөрт ээлчонте дүүштүр олар-белчирлерин таарыштырган.

Чайы. Монгуш-Тайганын чер кыры чүүл-бүрү чектер-биле шытына бергенде, чылгызын ол Мугур хемин бажы-мырнай-ла ат-сурагына Монгуш-Тайганын адеген, Дөр-Хал, Кара-Ажым, Кара-Белдер ол ычан олардын семиртир.

Күзү. Кижан - Монгуш-Тайганын оят-сигени оупу бича бергенде, ол чылгызын Хиндикти-Хөлдүн ооргалында чум, терен оштут смирнага апар. Чум, терен ошт-сиген-биле кады мында бар оналга чүүл болза, ук черин ошу күскү-лүктөп, даалгадан чукута-лук черин үнөр. Ол чылгы маалым улам күш-шылаа кири, семирингенге дыка таарымчалыт.

ШЫНГА ЧАГААЛАР

Ныргыз Михайлович Кудажының мазыны амык, чүгө 32 харлыг-даа болза, ам узун орукна идегелин чөпүш шыдаар беки мергелерин чөлаачы апарган.

Ныргыз Кудажы машини рулон мырыңай амыкында-ла долган эгелен. Элан үр үе ишинде ол Улуг-Хем районун орунта-рынга машиналыг чөпү, районун амыл-агыларынга херетинг чүктерин эвээш эвэсти сөөртүп келген.

Амык кижилер чаа чүгөге сонуургал-дыг болурун билер бис. Ныргыз Михайлович база ындыг. Моон журунда ол улуг буурулгелиг черге, ынчалза-даа болуңу, база-ла эки билери Хову-Ансыга амыл-

ШЫНГА ЧАГААЛАР

Ныргыз Михайлович Кудажының мазыны амык, чүгө 32 харлыг-даа болза, ам узун орукна идегелин чөпүш шыдаар беки мергелерин чөлаачы апарган.

Ныргыз Кудажы машини рулон мырыңай амыкында-ла долган эгелен. Элан үр үе ишинде ол Улуг-Хем районун орунта-рынга машиналыг чөпү, районун амыл-агыларынга херетинг чүктерин эвээш эвэсти сөөртүп келген.

Амык кижилер чаа чүгөге сонуургал-дыг болурун билер бис. Ныргыз Михайлович база ындыг. Моон журунда ол улуг буурулгелиг черге, ынчалза-даа болуңу, база-ла эки билери Хову-Ансыга амыл-

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ ХЕРЕГЛЕЛИН БАРЫМАЛАА

Найысылаа Кызыл хоорай-нын номчукчуларын мун кижинге 1165 экземпляр, Каз-Хем районун 985,4 Би-Хемини — 889,2, Монгуш-Тайганын — 861,3 экземпляр оналдып турар. 1974 чылда республиканын чамдык райо-ну мун номчукчу оналды-тыр чүгө 500 экземпляр чамдык турган болза, ол сан-чугага Улуг-Хем, Чөөн-Хем-чик райондардан агы черле-ге дыка өзүлдеп болган. Ол райондарын мун номчукчу-луга-ла 633,6—622,9 эк-земпляр солуннар, журналдар оналдып, дыка хождуп тур-ар.

1974 чылда «Шынның» почтазы-биле солунну редакцияныгга 6488 чагаа келген. Ол мурунда чылдын дөргүндө 460 чагаанын хөй болганы ол Чыл дургузунда олардан 4209 чагаа парлаттынган. Эрткен чылдын Кызыл хоорайнын, Улуг-Хем Чөөн-Хемчик, Барыны-Хемчик, Бай-Тайга райо-нуларын ажыктын болган келээ корреспондентиле-ри бистин солун-биле үргүлчү харылаажып, хөй-хөй чагааларын бижээш.

Эрткен чөпүс делем, эгээр-тисес өртине байлак чүрү-вустун чүгө чангыс бузуңу-дан — Чамдыктын амыдыра-мындап кыкы-даа бол, бичи-кчекти көргүзүлди. Чонуга өвкен, аш-өвүргө найыр-алды, даамдыган үүлө-херек дөш чүткүдүгү, амыдырал чуртталгага «дегерлиг кижилерин кым-даа мактаасар, парлатпага чырдыккаар».

Уткен чаа чылдын эгезинде «Искра» колхозтун Кызыл-Хавас ферманын суруңна келдим. Алыр туткан кижинек чөмөргүп тур. Чөкшүлүп чөдө бөзүмгө ферма эргелекчи эш Кошкар-оол болду. Мен-дилешкен, ферманын амыл амыдыралын дугайында чу-гаалаштымыс.

Чамдык кампаниянын бүтү дургузунда парлатпа ча-гыдылганын байданын де-дөргөн Сөмөпчатын ме-дө даязын ВЛКСМ обком чан-гыс-даа катал сонуургаваан. Республикада «Бомомольскаа правда» солунун чамдыкыла-ым чылдын-ла немешип тур-ар. ынчалза-даа школар, ортума, дөдө өөредиле че-рлерин студентилери солуну 6 ай хуусага чагыдып тур-ар. Чылдын ийги чартында хөй чагыдылганын хуусаам узат-тымтай артары чанчыл бол-ган.

1974 чылда «Шынның» почтазы-биле солунну редакцияныгга 6488 чагаа келген. Ол мурунда чылдын дөргүндө 460 чагаанын хөй болганы ол Чыл дургузунда олардан 4209 чагаа парлаттынган. Эрткен чылдын Кызыл хоорайнын, Улуг-Хем Чөөн-Хемчик, Барыны-Хемчик, Бай-Тайга райо-нуларын ажыктын болган келээ корреспондентиле-ри бистин солун-биле үргүлчү харылаажып, хөй-хөй чагааларын бижээш.

Эрткен чөпүс делем, эгээр-тисес өртине байлак чүрү-вустун чүгө чангыс бузуңу-дан — Чамдыктын амыдыра-мындап кыкы-даа бол, бичи-кчекти көргүзүлди. Чонуга өвкен, аш-өвүргө найыр-алды, даамдыган үүлө-херек дөш чүткүдүгү, амыдырал чуртталгага «дегерлиг кижилерин кым-даа мактаасар, парлатпага чырдыккаар».

Уткен чаа чылдын эгезинде «Искра» колхозтун Кызыл-Хавас ферманын суруңна келдим. Алыр туткан кижинек чөмөргүп тур. Чөкшүлүп чөдө бөзүмгө ферма эргелекчи эш Кошкар-оол болду. Мен-дилешкен, ферманын амыл амыдыралын дугайында чу-гаалаштымыс.

ТУДУГГА

Колхоз төвүндө барык дөрт километр аракта. Чөпөк биле Барык тайгаларын каттышкан Барган-Хав сымында ажалдык бо хуиерле киди-түдү. Ол болза «Х Улуг ху-рала» колхозтун Николай Нур-алтаа удуртан 19 кижилит брйгады.

Ажык шөлдүн, арттын, сынның кижилери. 1969 чылдын күзү. Ычан «Малчы» колхозун баштаар чери Сортай-оол Монгушка кодан чыгыны хулаады берген. Бичеленден-не мал аразыга өскөн болган Сортай-оол Монгуш колхоз баштаар черини ол даалгазынан айтып, өз-бөдөп чыдак-сыдак каппай, харын күзелин-биле түлө угуп-дип билбес, хоочун тывалары-биле алырга, эр бөөр дөргүндө туттууга-ла «сат кырыга өскөн» кижилер маалым шырлар дийри. Ол чөргө шыл.

Эрткен чөпүс делем, эгээр-тисес өртине байлак чүрү-вустун чүгө чангыс бузуңу-дан — Чамдыктын амыдыра-мындап кыкы-даа бол, бичи-кчекти көргүзүлди. Чонуга өвкен, аш-өвүргө найыр-алды, даамдыган үүлө-херек дөш чүткүдүгү, амыдырал чуртталгага «дегерлиг кижилерин кым-даа мактаасар, парлатпага чырдыккаар».

Уткен чаа чылдын эгезинде «Искра» колхозтун Кызыл-Хавас ферманын суруңна келдим. Алыр туткан кижинек чөмөргүп тур. Чөкшүлүп чөдө бөзүмгө ферма эргелекчи эш Кошкар-оол болду. Мен-дилешкен, ферманын амыл амыдыралын дугайында чу-гаалаштымыс.

ШЫН

ЧАЗЫЛАРНЫҢ МАЛЧЫН-АҢЫЗЫ

ЧОНУ АҢАА ЧОРГААРЛАНЫР

Чүгүрүк «АТТЫГ» КИЖИ

СӨКП Топ Комитетинин партияга, совет улуска Кийгы-рымк танышкан, олар улам со-рук кирген. Күчүдүгү трактор-ларын даажы, бензоиндалар-нын шимээни эртеден орайга

Ажык шөлдүн, арттын, сынның кижилери. 1969 чылдын күзү. Ычан «Малчы» колхозун баштаар чери Сортай-оол Монгушка кодан чыгыны хулаады берген. Бичеленден-не мал аразыга өскөн болган Сортай-оол Монгуш колхоз баштаар черини ол даалгазынан айтып, өз-бөдөп чыдак-сыдак каппай, харын күзелин-биле түлө угуп-дип билбес, хоочун тывалары-биле алырга, эр бөөр дөргүндө туттууга-ла «сат кырыга өскөн» кижилер маалым шырлар дийри. Ол чөргө шыл.

Эрткен чөпүс делем, эгээр-тисес өртине байлак чүрү-вустун чүгө чангыс бузуңу-дан — Чамдыктын амыдыра-мындап кыкы-даа бол, бичи-кчекти көргүзүлди. Чонуга өвкен, аш-өвүргө найыр-алды, даамдыган үүлө-херек дөш чүткүдүгү, амыдырал чуртталгага «дегерлиг кижилерин кым-даа мактаасар, парлатпага чырдыккаар».

Уткен чаа чылдын эгезинде «Искра» колхозтун Кызыл-Хавас ферманын суруңна келдим. Алыр туткан кижинек чөмөргүп тур. Чөкшүлүп чөдө бөзүмгө ферма эргелекчи эш Кошкар-оол болду. Мен-дилешкен, ферманын амыл амыдыралын дугайында чу-гаалаштымыс.

ЭКИ ДУРЖУЛГАНЫ САЙГАРГАШ...

Нызылда районнар арасының «Сельхозтехника» каттымышчынынын слесари Дарнай Боданин ол коллективте 1968 чылдан бээр икиталдык ажылдап келген.

Бардинген бугурулге өнөөздө ай, кавартал санында амыр нууседип, продукцияның эки шынары дээр шийтирлик демисенип келген.

Дарнай Боданин тоску беш чылдың планын нууседипкен, ам 1976 чылдың үлүүнде амылдап турар.

ЧУРУНТА: слесарь Дарнай Боданин. А. МОНГУШУҢ ФОТОСУ.

Тыва АССР-нин Улусчу контроль комитетинин чоокта чаа болган электеги хурамыга республиканын Кадик камгалаа министерствозунда улусчу контроль бөлүгүнүн акиминин дугайында айтырыгы чуталашкан. Партия организациясынын удуртулгазы-биле бо бөлүк (даргазы А. А. Донгак) аппараттын ажылы сайыраңгайлар, күүрүенин алдар сай-көөнүн чурмуун быжыраар, эмгекте черлеринин ажылы экижидер талазы-биле хөй талады ажылды чөртүп турарын ол хуралга демделген, оң амылында эки дуржулганы улусчу контрольду оскө бөлүктөринеге ажылгаарын айткан.

Бо министерствонун чанында улусчу контрольду кол бөдүүндөн аныг база бир бөлүк болган министерствого хамаарып алган организацияларда он постулар ажылдап турар, оларда 55 улусчу контролёрлар хаара туттунган. Контрольду кол бөдүүнде: ажылчы чоннар-ини хомудалдарын болган санга-оналдарын сайтар, эмгектегерле аты-кеменин нормаларын салып турарын болган эмгекте-профилактика ажылдык дугайы хынаар секторларын тургузган.

ону тургузарда министерствонун удурткучлары-биле сүмөлешкө, оң соода партия организациясынын бюрозунга бадылаадып ап турар. Паланын күүсөдөзи дээр дөштүг хемчеглерин ап турар. Министертвода улусчу контрольду кол бөлүү өрткен чылын он ажыг хыналданы чөртүктан, аныа илерээн четтестерин чайлаадыр талазы-биле эргежок чугула хемчеглерин алган. Уруглар эмгектежде контроль бөлүү (даргазы Т. А. Нендерева) уругларга сүт продукттарын белеткээр кунна сүтүттү чөмчөр белеткөөринин технологияны болган ону чарыктарынын чурмуун харыжы-биле үрөп турганын каш удаа илереткен. Ичангап ону экижидер хемчеглерин амыр талазы-биле айтыргаларын уруглар эмгектегинин кол эмчиси В. К. Кошкаровка болган сүт белеткээр куннаын эргектеги И. А. Рудневага каш удаа санындарын келген. Ичангажок ол санындардан олар чогуур түнөөл кылабын болган байдал эскерилбейн. Оң соода байдалды элери-биле кол бөлүк аныа база каш хыналдыны кылдыр жүзүгү таварышкан. Илангы сливкаларын анализин кылдыра чамдыктарын үскөр чоруу өзөш, а өскөлеринде көүдөп турар. Ол

ышпаш кефирин шынарын бахтереволоттүт көртүктөөр санитарыг негеделерге дүшпөс болган. Сүт продукттарынын артынын чонга салып сайгаргап, а оң акшааны кассага кыр санавап турган. Хыналданын түнөөлүн республиканын кадык камгалаа министри Н. В. Силытын киржилегини-биле чуталашкан соода В. К. Кошкаровка болган И. А. Рудневага администрация хемчеглерин түзөткен. Амыг үеде үчөт-өчөттүг документтерини мыда чуртукчан, куннаын белеткөөн сүт продукттарынын шынарын дээр контрольду күштөлдүргөн, оң эргектеги И. А. Рудневанын эргектегинен хостаан. Ажылчы чоннарнын чагаа хомудалдарын сайгарып көөр талазы-биле ол контроль бөлүү хөй-хөй хыналданы кылган. Чыжао, республиканын кеш-эмгектегине өмнөрин шыга өвөш хуваап турганын, психатрия эмгектегинин наркологи салбырынга зарыг кижилерин эмгектеде водканын үчүдү чөлөтөс кылдып, контроль чок чарындап турганын илереткен. Иланыг хыналдарын түнөөлдерин чуталашкан, буруузуг кижилерге хемчеглерин хулааткен. Чуртутунган бүгү хыналда-

ларын түнөөлдерин кол бөлүктүн бюрозуну хурамынга аныа хамаарыгалыг болган буруузуг кижилерин чалап олурдуштурган, чугулаадып турар. Улусчу контрольду кол бөлүүнүн хыналдаларынын түнөөлдерин колбаштыр өрткен чылын оң 8 хурадаларын эрттирген. Оң аныа да ол-бөлүктүн бюрозуну хурамынга постуларын удурткучларынын өтөттарын дынзыларын практикалап турар. Эрткен чылын бюр хурадаларыга уругларын дин эмгектегинин илги салбырында, «Медтехника» контроларында улусчу контроль постуларын удурткучларынын өтөттарын дынзылаан. Министертвонун контроль бөлүү бөдүүнү бүгү ажылын мында партия эге организациянын удуртулгазы-биле Министертвонун детимчеи-биле чөрдүдү турар. Хөй-хөй хыналдаларын түнөөлдерин партия хурадаларыга, министерствонун коллегиясынга чуталашканын турар. Эрткен чылын кол бөлүүктү даргазы Э. А. Донгак чөртүтүп аныа ажылдык дугайында өтөтту партия организациянын «Бир хурамынга ийи калап берген. Республиканын санкип-станциясында, уруглар бажынында улусчу контрольду постулары болган улусчу

контролёрлар: Е. Н. Баранова, Г. С. Легов, А. Г. Биская болган өскөлер-даа иденкейлик болган инициативалыг ажылдап турар. Кадик камгалаа министерствозуну улусчу контроль бөлүүнүн ажылында эки талааларын республиканын улусчу контроль комитетиндеге демделгөөн, чамдык кедр шийтирлеттинген айтыргаларын барын, ажылдын аргаларын мөөн сонгаар-даа улам сайыраңгайларын эргежок чугулаадып айткан. Хамыктын мурунда контрольду калабк нентередиң бөлүү мында аныа чөртүг демделген кедр тургустунаан, 1974 чылдын Дугурунда үш-ле хуудусту үндүргөн. Алабан черинин транспортун ажылгыт кылдыр ажылаарынын, камгалаа чурмуун күштөлдүргөнүн айтыргаларына бо бөлүк кош-кап кичөөнөй салып келген. Үстүкү организациянын директиваларынын болган министрствозуну бөдүүн дужжалдарын күсөдөзи хынаваан. Хөй-хөй постуларын саны өзөш, Чыжао, онкология диспансери, республиканын психатрия, кеш зарыгар эмгектегерини шынап чүе ажыг кижилер ажылдап турар улуг коллективтерде постуларын

составында чүге 3-4 кижиде кирип турар. Партиянын болган чакытын директиваларында күсөдөзи дөөн, аппараттын ажылынын аргалын болган стилин улам экижидер, хообуларын сагымы база куруненин сагыла-чурмуун быжылаары дөөн, а ол шынап дужуметсаг, аныа чылаар, төтөгөлөкч болган аныа-агыжы өвөс чөртүктарга, албан-дужаалын соора ажылдаар фактыларга улар демисенип күштөлдүргө дөөн министерствода контроль сайыраңгайларын эргежок чугулаанын комитеттин хурамынга хулаап алган досталамында айткан. Контроль бөлүүнүн хыналдаларыга «Комсомогу проекторун» отрадтарын, проф-өзөлдөрүнүн болган өскөдө хөй-иниңин контролёрларын иденкейлик кичиртирерин, контрольду кол бөлүү организацияны ажылдык демелги улам бедип, бодуна хамаарышкан бөлүктөрүн база постуларын доктаамал, төвөргөй удурттуу контрольга — «Чанык», фотобурууламышкын, хуудустар шынап херирерин калаа-биле ажыгларын, чөртүкн ажылдык дугайында коллективке доктаамал информатпал турарын кол бөлүккө сүмөлөөн.

Тываның кооператорларында

БАРААННАР АССОРТИМЕНТИЗИ

Чык улутпурнун хөй кылдарыг салып алычтар-биле херегелин модалап уууру-биле хамгарып, Модала дүшпөн бараларга чоңууч херегелин кылдык барышарын магизинерде үзүктөлип турары Тес-Хем, Овур, Барын-Хемчик, Бай-Тайга райполларыга, «Сүт-Хөд», «Чыраа-Бажы», «Тиндөөгө сокол» тарда ажылчын кооперативларын хыналдадан мындг четтестер илерээн. Базаларда, складтарда бар чугула барааннарын магизинерде сатпай турган фактылар бар.

Чыжао, Тес-Хем райпозунга (баптаар черинин даргазы Э. Бадан-оош) хыналда кылган. Оң илерээн болза республикобозуну Кызылда салды баазында бараан ассортиментинде 600 хлре жыла аттыг бараанрайонун магизинеринде болган складтаринда чок болган. Барын-Хемчик райпозуун (баптаар черинин даргазы И. Попов) магизинеринде оң баазынын номенлатурамында барааннарын 250 жыла аттыг барааннарын сатпай турар болган. Моон чыдалганын салдыг тускый эртемчилер боттарынын хулаагызын четтестер күсөдөзи, четир ассортиментини барааннарын сөөртүп албай турарында.

Ичангап райполарын удурткучлары магизини бүрүзүне барааннар ассортиментинге контрольду күштөлдөрүн чугула.

Культура-амыдрал болган бажы иштинде херегелин барааннарын бугурун амыг үеде улам хөжүгүр. Республиканын көдээ чоңуна культура-амыдралдын ол шыкаш ажыл-агый херегелин соодукчулар, хел чур машиналар, левис кылдылар чиктегит барааннарын сагары көүдөзи.

Ол-ла үениң иштинде чуртак чоңуң кижиде сангига омаштыр барааннарга херегели элээн өскөк.

В. МАТЮКОВ, Тыва республикобозунуң баптаар черинин даргазының оралакчымы.

Хандырылгачар кандыгы?

«ЧОК ХАРЫН»

Бымыдын автоводал чанында, хем өрпүнде столоваанын даштында көрге чараш-ла көстүр. Чонга чаа найысылалга чораш, аныа чөмөңири-биле үш удаа барган элдене бердим. Хымыг чөмөңири кижиде таварышпач чорду.

Шн салып алганым, сооп. Колетаны беэни чымтыпкан, чүге оң кырында кудуп каан

— Чок. Билбес бис — дийти.

Арта-ла республика найысылалында, чоңун кол орунун аксында столова мындыг туруп болур бе? Шынарлыг кеңерин, ийи шайны аныа үзүктөдирбизин дугайын Кызылдын столовадар болган ресторанныр трези кичөөнөйге алты дег.

С. ЧЫМБА, Эрзин район.

ЧИГ ХЛЕБТЕР

Өвүр райпозуун «Кызыл тук» колхозта хлеб быжырар чөр бар. Оң ишти дыкпын, кызын. Ажылчыларын ажылдарыга таарымча чок байдал тургустунаан. Илангы далаң чурууп, белеткээр электир күжү-биле ажылдаар тускый херекседи ажылдаш кылдып, дөөн шад

Амыг үеде бараан берикчилеринде негелден амычалар чугула айтырп. Эрткен чылын республиканын көдээ чөлүгө 1 миллион ажыг рубльдин барааннарын чөдүр үндүрүп берээрин.

Илангы «Росторгодежа» баазы (эргектеги Л. Гуркова) беэни 743 муң рубльдин дарааныга, трикотаж кылдыр барааннарын чөдүр бербөү. Оң даамында көдээ магизинерин хөй кезинде ол барааннарын ассортиментини кызым болуп турар. Кызылдын дарааныга комбинациянын бугурун продукцияныга көдээ чоңун херегелин улуг. Иланыг кылдылар биза чөдүр бербөр турар. Көдээ ишчилер хөвөңгит хептерин, хөвөң-саадында кылган постерден дараан плателерин, улуг кижилерге болган уругларга халаттарын хөй-биле херегелин турар. Улуг улус кедер хөвөңгит соода тоннар магизинерде бо-ла үзүктөни бээр. Улуг-Хем ийи улутпур ажыл-агыйи мебель кылдыларын бугуруп бээрини база четте ботандырбан.

Телевизорларын амыг үеде маркларын, магифонларын, радиоприемниктерин, шактарын, фотоаппараттарын, кинокамераларын болган үр үеде ажылдаар өскө-да барааннарын бугурун бо доозукчу чылаа элээн өвөр.

Чоңун херегелин өскө-да барааннарын бугурун болган ассортиментини көүдөзи, шынарын беэндери чоңун херегелин улам хамгарып. Партиянын XXIV съездин чоңун херегелин өрөңгип көөрү улус ажыл-агыйын чугула айтыргаларын бир-ээзи деп айткан. Ичангап ону кичөөнөйгө өөрөңгип көрүп, хандырамы Тываның кооператорларынын мурунда чугула сорулга болур.

Израиль удурткучларынын «айыла чок кызыгарларын турар деп чарлап турар күдүлү теориянын Х. Асаа буруу шапкаш, Израиль чоңун шы-

ДЕЛЕГИ БО ХУННЕРДЕ

Индияның Компартиясынын съездин

ВИДЖАВАДА. (СЭТА). Виджаваданын хоорай стадионунга Индияның Коммунистг партиясынын X съездин амырттыган. Чуртту бүгү штаттарын болган өнөөл деисекторлеринде индий коммунистерин 355 муң кижиде хулаагызын өмүзөңгиде келген 1500 амыг делегат үк съездин ажылынга киржиш турар. Коммунист болган ажылчын 30 ажыг партиянын төлөөлери, оларнын арасында СЭП ТК-нын Полит-бюро кезигүүн, Узбекистандын Компартия ТК-нын бирги секретары Ш. Р. Рашидова баштаган СЭП делегацияны съездинин хулаагуу алычлары бооп турар. Съездин ИКП-нын Национал Чөвүлелинин Даргазы Шринад Амрид Данге айткан. Делегаттарга болган аалчыларга байыр чөдиргеш. Ш. А. Данге бүгү индий улуска, хамыктын мурунда ажылчы чоңунга ачы-дуалап, тайбынга, демократияга болган социал-демократияге ачы-дуалап ажыл-чөрдүдүлүг чаа-чаа чөдирши киширин чөдир алычы ИКП кезигүүнүн кийгырган. ИКП-нын X съездин ажылын февраль 2-де доозар.

Сирияның президентинин меделгели

НЬЮ-Йорк. (СЭТА). Чоокчу Көк чүктүг чөрдүлэдиң сүе-чадалаа таварыштыр шийтирлердинге уаураанын турар деп, Сирия Араб Республикасынын президентини Хафез Асаа меделгези. «Уауктеп турган оожум хемчеглер алмыр кашап дайын бөдүрүн чайлаады албас. Мээң болган турарын мында — деп, Х. Асаа америк журналистерге-биле чугулаагып тура меделгези. Ук беселаны «Тайм» журналга парлап үндүргөн.

Иланыг дайын болурун Сирия күзөсө ийиң деп, САР-нын президентини оң-биле көндүрүшү айткан.

Израиль удурткучларынын «айыла чок кызыгарларын турар деп чарлап турар күдүлү теориянын Х. Асаа буруу шапкаш, Израиль чоңун шы-

НЕОФАШИСТЕР БАЗА БИР ХЕРЕК ҮҮЛГЕТКЕН

РИМ. СЭТА-нын корреспондентини В. Сассованың даңкчылаа: неофашистеринг база бир херек үзүктөңгине ажыл-агыйларын удуралганын илереткелден аныа оскөдөмшкыны болган массалыг митингин Эмподи хоорайга «Фашизм херек чок», «Фашистеринг херек үзүктөңгине хоруур» деп дозунуң эрткен. Эмподинын хоорай чагырганын албан черинин техник, фашистер бөлүглөжини киши-биле харылаалымын суралыг Марно Тутини тудууп алыр, оң бажындын үжөр дээр, аныа пятинидаа кезээ чөдө берген полициейлерин ол илетег автоматтыг карабин-биле шуут боолаан, ийи полицией ийи өлдүркен, бирээзи берге балгылапкан. Олүрүкчү чаштына берген. Ол дерек үзүктөңгине Италиянын демократтыг бүгү хөй-иниңин буруулаадып килеңгези. Сүдөөчилеринг хоралыг үзүктөңгине кылды турарын демократтыг партияларын, проф-өзөлдөрүн меделгелдерине шийтирлик буруу шаап, оларын ажыл-чөрдүлүг дөң-дорзан хорууруң негезин солунгарга парлап үндүргөн.

Чаштына берген өлдүрүкчүң бажынында хөй боо-чөп-сек-ресольверлер, винтовкалар, автоматтар болган оскөмөк тымылган. Эмподи хоорайчык чоок-кызымдан чашты чөмөк шыгаан черлер тымылган болган ийи фашисти тудуп хоругдана соода, Марно Тутини полиция сөңгөйлө берген.

Тосканага фашистеринг тер-

Кады ажылааганың делгем перспективалары

ПАРИЖ. (СЭТА-нын көрр). Совет Эвилели биле Франциянын арасында харылаалар сөдү харылаалары буруулаадып ажыг калбара берген болган экономика талазы-биле демократиянын хамыктын уе-чадалыны киркеш деп, Француз улутпур-бугурулге элдерин национал чөвүлелин социалистг чурттар-биле харылаалар кидижинин эргектеги Дмитрий Воөөлдеги СЭТА-нын корреспондентини биле чуталашкан, меделгези. Чамдык үелерде Совет Эвилели биле Франциянын арасында экономика харылаалары оожум хөжүгү келген-даа бол, олар каша-да үлгүчү калбарын келген. Ийи чуртту экономика талазы-биле чарыш алган бүгү дугурулгалары бурун күсөттинген, СЭП ТК-нын Чилиге секретары Л. И. Брежнев биле Франция

Республиканың президентини В. Жискард д'Эстенин арасында өрткен чылдын декабрда Рамбуйеге чаргап дугурулга «база күсөттинген дүрүн, өөрүп балдыкпал тур бис деп, чөвүлелин төлөөлөкчини деделгези.

Ам экономика совет-француз кады ажылдагытанын үндөшн мык тургустунан, ичангап чурттарындык аралында экономика харылааларын калбартырынга моон мурундаадында ишампыкн бурунгаарлар херек. Франциянын салды-үлөтүр кижилери Франция биле ССР-нин арасында бараан саарылганын хемчөлийн үш калап улгатырар деп чүгө иденген турар.

Ол сурталын чөдө чөдир ап болур деп, француз улутпур-бугурулге элдеринин национал чөвүлелин төлөөлөкчини деделгези.

Ийи чурт үлөтүр талазы-биле чамдык төлөөлөкчини күсөдөзи эргелик берген деп меделгези. Д Воөөлдекч мында дөң: «политиктиг амыг үнүң өскөдөңгит келген Совет Эвилели-биле экономикадык кады ажылдагытаны калбартырынга холкок салдырар болган дөрөңгө Француз улутпур-бугурулге элдерини деделгези. Илангы генерал Де Голль, оң ийи президент Жорж Помпиду, сөөгү түнөөлүнде, ам Валери Жискард д'Эстан француз-совет кады ажылдагытаны быжылаарычче чыгышын чок уганымыкчыныг ажылдап келген.

Чурттарымытын арасын экономика талазы-биле харылааларын улуг перспективалыг деп, француз улутпур-бугурулге элдеринин национал чөвүлелин төлөөлөкчини бесөдө-зынын түнөөлөкчини чуталашкан.

В. ИОРДАНСКИЙ.

Ливанның муруну талазында байдал

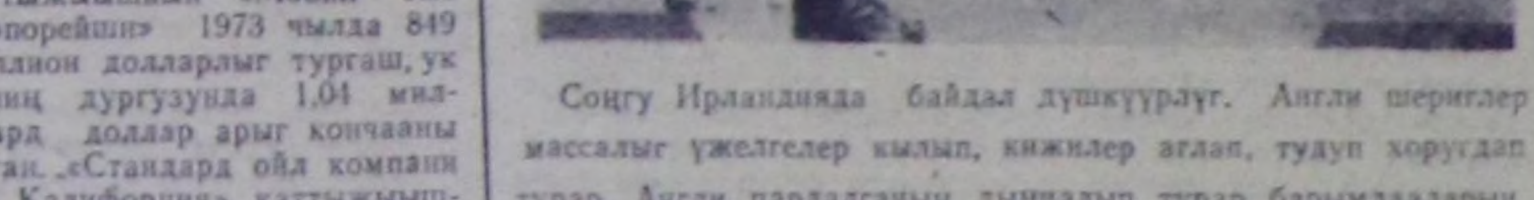
БЕРУТ. (СЭТА). Ливанның муруну деисекторлеринге уауу соксавастан израиль өнүкчү чөртүктөрүн хамыга тайбың чурттакчылар таваржып турар. Соң уламында кызыгар чөдүрүндө суураарга чурттар арты чок апарган. Чоокта чаа артыларын чурттарын чурттарын боогалашкыны боогаланын түнөөлөкчини Кфар-Шуба суур дөгере үрөлгөн. Муруну-ливан Кфар-Хаммам, Рашайа аль-Фухлар суураарын чурттакчылар база бажы-балгалдын катташ дөсө берген, аль-Хаббария болган аль-Фардис суураарын байдалы база мындг.

Чурттуң муруну талазында байдалды премьер-министр-биле болган камгалаа, даштыкы херектер министрлери-биле президент С. Франжийн эрттирген чөвүлөл журналыга чугулаашканын турарын бугулар алычар. Араб чуртуелеринг каттышкан камгалаа чөвүлелин хурамынга Ливанның элдер туружун база чуталашкан. Ол чурттуң муруну деисекторлеринге уауу израиль калаашкынарнын күштөлдүр турарына холбаштыр Ливанның элден бугурун ол хурап Кайрге болур.

Эндере кончаа алган

НЬЮ-Йорк. (СЭТА). АКШ-тын эртек кызым баазы эндере кончаа алган. Энергетика каттыжымшынарнын «улуг-бичерини даңзынаа» ийиң черин алган «Тексакоунда» аныг кончаа 1974 чылда 23 муң улугларга 1974 чылда 23 муң улугларга 1,6 миллиард доллар болган. Херектинг талазы-биле 3-кү каттыжымшыны «Мобил» ойл корпорейшн 1973 чылда 849 миллион долларын тургаш, ук үениң дуртууна 1,04 миллиард доллар арыг кончаны алган. «Стандард ойл компания оф Калифорния» каттыжымшының орулгазы 126 миллион доллар улгатаган.

АКШ-тын экономиказы энергетиканың берге кризисинге мундууң турар, ол каттыжымшынар иччалдыр эндере кончаа алган.

Соңу Ирландияда байдал душкүрүгү. Англи шериглер массалыг үжөктөп кыдып, кижилер алган, тулап хоругдуп турар. Англи парлагалың дынзылар бугурун барымдаларын бугуар аларга, Олустеринг кара-бачкынында болган хоругда лагерлеринде үш муң тыр-кыжын тулап хоругданы.

ЧУРУКТА: Белфастта англи солдаттар. АДН — СЭТА-нын фотосу.

„СОЦИАЛИСТИК СИБИРЬ“ ДЕЛГЕЛГЕДЕ

Бүгү совет уаусу боюнча... Бүгү совет уаусу боюнча...

болгаш ус-шевер мастерлердин... болгаш ус-шевер мастерлердин...

ЧУРУНТАРДА: Устунде «Социалистик Сибирь» делгелгени комиссиясы шиллге үезине.

БАЙ-ХААККА УЖУРАЖЫШКЫН

Межегейин, Бай-Хаактын байларына... Межегейин, Бай-Хаактын байларына...

уре-түшөлдиг ажилдары... уре-түшөлдиг ажилдары...

Бодаган дег молдургалар

Шактыр Сандыпович Салчактың... Шактыр Сандыпович Салчактың...

оюлары бо-ла доза шаап алган... оюлары бо-ла доза шаап алган...

ИНСБРУККА «ОЛИМПИЙ МУРНУНУҢ НЕДЕЛАЗЫНГА»

Январьны 31-ден февраль 20-ге чейин... Январьны 31-ден февраль 20-ге чейин...

УШ ДАКПЫР ЧЕМПИОН

Кызылдың шырдыраа клубунун... Кызылдың шырдыраа клубунун...

Шыдыраа Дүрген ойнаарына

Кызыл хоорайың шырдыраа клубунун... Кызыл хоорайың шырдыраа клубунун...

Спортчу журажылгалар

Эрэн районундун Нарын ортума... Эрэн районундун Нарын ортума...

Чурттуң кол библиотеказы

Москвада Румашев библиотеканың... Москвада Румашев библиотеканың...

Телевидение

Table with TV program listings including times and program names like 'Дачный дворик', 'Документальный фильм'.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Шыкес 667-000

Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу, бажы № 3 ТЕЛЕФОНАРЫ: Редакторун эракачыларының 35-24, пропаганда амдырал кидизинин 37-13, культура кидизинин 23-54, колда ажыл-агый кидизинин 21-47, улутур кидизинин 22-64, чагаа кидизинин 31-75, корректорларыны 27-41. Солун келбей барганда 31-75.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП УНЕР